

who understands that being a thinking being means, above all, being responsible. We must not become “biological appendages” to our smartphones; we must remain creators who use the fire of technology to warm the world, not burn it [3].

References:

1. Nature Chemistry - "AI in Chemistry"
URL: <https://www.nature.com/collections/gcbedibjhc>
2. The Lancet Planetary Health: URL: (<https://www.thelancet.com/journals/lanplh/home>)
3. Stanford Institute for Human-Centered AI (HAI): URL: https://bfi.uchicago.edu/growth-innovation-and-ai?gad_source=1&gad_campaignid=23293801670&gbraid=0AAAAAqb25VPwzoXzqK0C97AwFGduzmeOl&gclid

УДК 81'255:32:005.332.6

Шевлякова Є.О.

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ У КРИЗОВИХ КОМУНІКАЦІЯХ

У статті досліджується стратегії, які використовуються в перекладі політичних промов у кризовій комунікації. Такі промови характеризуються сильною прагматичною силою, емоційною інтенсивністю та переконливою метою, особливо в контексті війни, політичної нестабільності та міжнародної напруженості. У статті наголошується, що переклад політичних промов повинен зберігати не лише фактичне значення, а й риторичний ефект, емоційну привабливість та комунікативний намір. Особлива увага приділяється прагматичній адаптації, функціональній еквівалентності та перекладацьким трансформаціям, що проілюстровано промовами Володимира Зеленського та Джо Байдена.

The article focus on the main strategies used in translating political speeches in crisis communication. Such speeches are marked by strong pragmatic force, emotional intensity, and persuasive purpose, especially in the context of war, political instability, and international tension. The paper emphasizes that the translation of political speeches should preserve not only factual meaning but also rhetorical effect, emotional appeal, and communicative intention. Special attention is paid to pragmatic adaptation, functional equivalence, and translation transformations illustrated by speeches of Volodymyr Zelensky and Joe Biden.

Проблема, порушена в цьому дослідженні, полягає в недостатній опрацьованості стратегій перекладу політичних промов у межах кризових комунікацій, перекладознавства та політичної лінгвістики. Незважаючи на те, що політична промова є одним із найважливіших жанрів публічного дискурсу, особливо в умовах війни, міжнародної напруги чи суспільної нестабільності, її переклад пов'язаний із низкою труднощів, зумовлених необхідністю передавати не лише зміст, а й прагматичний намір, емоційне забарвлення, риторичну організацію та культурно марковані смисли. Метою роботи є виявлення та аналіз основних стратегій перекладу політичних промов у кризових комунікаціях, зосереджуючись на способах збереження їхньої функціональної еквівалентності, емоційно-експресивного потенціалу та комунікативного впливу в мові перекладу. Усвідомлення цих особливостей є важливим для адекватного перекладу політичного дискурсу, міжкультурної комунікації та подальшого дослідження сучасного публічного мовлення.

Аналіз останніх наукових досліджень підтверджує актуальність вивчення стратегій перекладу політичних промов у кризових комунікаціях у межах перекладознавства, політичної лінгвістики та теорії дискурсу. Дослідники, зокрема Ф. С. Бацевич, Г. Г. Почепцов та О. Л. Селіванова, зосереджують увагу на прагматичних, комунікативних і дискурсивних особливостях політичного мовлення, підкреслюючи його впливовий характер, ідеологічну

маркованість та орієнтацію на адресата. В. І. Карабан і Т. А. Казакова аналізують проблеми перекладу суспільно-політичних і публіцистичних текстів, акцентуючи на важливості еквівалентності, адекватності та застосування перекладацьких трансформацій. С. Schäffner, J. Munday та інші зарубіжні дослідники розглядають політичний дискурс із погляду перекладознавства, наголошуючи на необхідності збереження прагматичного потенціалу, риторичного ефекту та функціонального навантаження тексту в перекладі. Загалом, усі автори підтверджують, що переклад політичних промов у кризових комунікаціях потребує комплексного підходу, який враховує не лише мовні особливості тексту, а й його комунікативну мету, емоційний вплив і соціокультурний контекст.

Мета дослідження – виявити та проаналізувати основні стратегії перекладу політичних промов у кризових комунікаціях, зосереджуючись на способах збереження їхнього прагматичного потенціалу, риторичної організації, емоційно-експресивного забарвлення та комунікативного впливу в мові перекладу.

Політична промова як інструмент кризової комунікації. Політична промова в умовах кризи виконує не лише інформативну, а й переконувальну, мобілізаційну та консолідаційну функції. Вона спрямована на формування суспільної реакції, підтримку емоційної стійкості аудиторії та легітимацію політичних рішень. У кризових умовах промова стає формою оперативного впливу на масову свідомість, тому її переклад має забезпечувати збереження не лише змісту, а й сили комунікативного впливу [1; 4].

Прагматична адаптація як провідна стратегія перекладу. Однією з найважливіших стратегій перекладу політичних промов у кризових комунікаціях є прагматична адаптація. Її суть полягає у пристосуванні тексту до мовних, культурних і комунікативних особливостей цільової аудиторії. Перекладач повинен передати не тільки буквальний зміст висловлювання, а й його намір, емоційний тон і очікуваний вплив на реципієнта. Саме тому прагматична адаптація дозволяє зберігати дієвість промови в іншомовному середовищі [3; 5].

Функціональна еквівалентність у відтворенні політичного змісту. Функціональна еквівалентність передбачає відтворення в перекладі тієї самої функції, яку виконує текст оригіналу. Для політичної промови це означає здатність перекладу викликати довіру, переконувати, об'єднувати чи спонукати до дії. Перекладач може відходити від формальної структури оригіналу, якщо це необхідно для досягнення аналогічного ефекту в мові перекладу. Таким чином, головним стає не буквальне копіювання, а збереження функціонального впливу тексту [3].

Риторичні засоби як об'єкт перекладацького відтворення. У кризових політичних промовах широко використовуються риторичні повтори, паралельні конструкції, антитеза, градація та риторичні запитання. Такі засоби підсилюють емоційність, створюють ритм і роблять висловлювання більш переконливим. При перекладі важливо зберігати не лише зміст цих конструкцій, а й їхню стилістичну функцію. Втрата риторичного ефекту може послабити вплив промови на аудиторію [1; 5].

Перекладацькі трансформації як засіб досягнення адекватності. У перекладі політичних промов активно застосовуються лексичні, граматичні та лексико-граматичні трансформації. До них належать конкретизація, генералізація, модуляція, перестановка, описовий переклад, членування й об'єднання речень. Такі трансформації допомагають уникнути буквализму, зробити текст природним для цільової аудиторії та водночас зберегти смислову й прагматичну точність оригіналу [2; 6].

Збереження емоційно-експресивного потенціалу промови. Кризова політична комунікація завжди пов'язана з емоційним впливом на адресата. Саме тому в політичних промовах часто використовуються оцінна лексика, метафори, образи боротьби, свободи, єдності та історичної відповідальності. Перекладач має відтворити ці елементи так, щоб не послабити експресивність тексту й не спотворити авторський задум. Збереження емоційного компонента є необхідною умовою адекватного перекладу політичного мовлення [4; 6].

Промови Володимира Зеленського як приклад прагматично насиченого дискурсу. Промови Володимира Зеленського в умовах війни демонструють високу концентрацію лексики єдності, свободи, опору та національної стійкості. У таких текстах часто використовуються

короткі фрази, синтаксичний паралелізм, повтори й емоційно насичені звернення. Наприклад, у новорічному зверненні Президента України «*New Year address by President of Ukraine Volodymyr Zelenskyu*» від 31 грудня 2023 року простежується повтор конструкцій із займенником “ми”, що формує ефект колективної єдності, спільної відповідальності та національної згуртованості. Такі синтаксичні повтори створюють ритм мовлення, підсилюють емоційний вплив і сприяють мобілізації адресата. Крім того, у промові «*Do not ask Ukraine when the war will end. Ask yourself – why Putin is still able to continue it*» від 17 лютого 2024 року використано імперативні конструкції “Do not ask...” / “Ask yourself...”, які надають висловлюванню виразної апелятивності, підкреслюють категоричність позиції мовця та формують сильний прагматичний ефект. При перекладі таких фрагментів особливо важливо зберігати прагматичний заряд і риторичну організацію тексту [5; 7].

Промови Джо Байдена як приклад ціннісно орієнтованої політичної риторики. У виступах Джо Байдена, присвячених міжнародним кризам і підтримці України, часто актуалізуються поняття свободи, демократії, відповідальності та захисту міжнародного порядку. Такі промови формують не лише політичну, а й моральну рамку сприйняття подій. Наприклад, у зверненнях, оприлюднених на платформі *The White House. Briefings & Statements*, систематично повторюються лексеми “freedom”, “democracy”, “responsibility”, “support”, які формують аксіологічну основу політичного повідомлення. У промовах Байдена про підтримку України ці одиниці функціонують не лише як номінації політичних цінностей, а і як засоби моральної легітимації міжнародної допомоги. Повтор ціннісно маркованої лексики посилює переконувальний характер висловлювання та створює чітку опозицію між демократичним світом і загрозами міжнародній безпеці. У перекладі важливо зберігати цю аксіологічну спрямованість, адже саме вона визначає переконливість політичного повідомлення для міжнародної аудиторії [6; 10].

Культурний контекст як чинник перекладацького вибору. Політичні промови нерідко містять історичні алюзії, національно марковані символи та звернення до колективної пам’яті. У кризових комунікаціях такі елементи набувають особливого значення, бо сприяють консолідації суспільства і створенню спільного ціннісного простору. Перекладач повинен ураховувати, наскільки ці елементи будуть зрозумілими цільовій аудиторії, і за потреби застосовувати адаптацію або описовий переклад [1; 4].

Комплексний характер стратегій перекладу політичних промов. Переклад політичних промов у кризових комунікаціях не може спиратися лише на одну стратегію. Ефективне відтворення таких текстів можливе лише за умови комплексного поєднання прагматичної адаптації, функціональної еквівалентності, риторичного відтворення, перекладацьких трансформацій і збереження емоційно-експресивного змісту. Саме така багаторівнева робота дозволяє передати промову як цілісний комунікативний акт [2; 3; 6].

Результати дослідження показали, що переклад політичних промов у кризових комунікаціях вимагає не лише точної передачі змісту, а й збереження прагматичного наміру, риторичної організації та емоційно-експресивного впливу оригіналу. Встановлено, що в таких текстах найважливішу роль відіграють стратегії прагматичної адаптації, функціональної еквівалентності, збереження риторичного ефекту та використання перекладацьких трансформацій. З’ясовано, що політичні промови кризового характеру насичені повторами, паралельними конструкціями, антитезами, оцінною лексикою та закликами до єдності, стійкості й відповідальності, тому їх переклад має бути орієнтований не на буквальне відтворення форми, а на збереження комунікативної сили тексту. Також виявлено, що у промовах Володимира Зеленського та Джо Байдена важливу роль відіграють лексеми на позначення свободи, демократії, боротьби, миру та солідарності, які формують ціннісну й емоційну рамку висловлювання. Таким чином, політичні промови в кризових комунікаціях потребують комплексного перекладацького підходу, за якого зберігається не лише інформаційний зміст, а й функціональний, емоційний та риторичний потенціал оригіналу.

Висновки. Дослідження стратегій перекладу політичних промов у кризових комунікаціях дозволяє зробити кілька важливих висновків. Незважаючи на те, що головним завданням перекладу таких текстів є передача змісту оригіналу, не менш важливим є

збереження його прагматичного наміру, риторичної організації та емоційно-експресивного впливу на аудиторію. Політичні промови кризового характеру мають виразну апелятивність, високий ступінь емоційної насиченості та орієнтацію на мобілізацію, переконання й консолідацію адресата, тому їх переклад не може обмежуватися буквальним відтворенням мовних засобів.

У ході дослідження встановлено, що найбільш важливими для перекладу політичних промов у кризових комунікаціях є стратегії прагматичної адаптації, функціональної еквівалентності, збереження риторичного ефекту та використання перекладацьких трансформацій. Саме вони дають змогу передати не лише фактичну інформацію, а й комунікативну силу тексту, його впливовий потенціал і ціннісно-емоційне навантаження. Особливу роль у таких промовах відіграють повтори, паралельні конструкції, антитези, оцінна лексика та ключові поняття свободи, демократії, миру, боротьби й солідарності, які формують смислову та емоційну рамку висловлювання.

Аналіз матеріалу сучасних промов Володимира Зеленського та Джо Байдена підтверджує, що в умовах кризи політичне мовлення виконує не лише інформативну, а й консолідаційну, переконувальну та міжнародно-комунікативну функції. Саме тому переклад таких промов потребує комплексного підходу, за якого зберігається не лише інформаційний зміст, а й функціональний, риторичний та емоційний потенціал оригіналу. Таким чином, результати дослідження підтверджують, що адекватний переклад політичних промов у кризових комунікаціях має важливе значення для перекладознавства, політичної лінгвістики та ефективної міжкультурної комунікації.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : ВЦ «Академія», 2004.
2. Карабан В. І. Переклад англійської публіцистичної літератури. Вінниця : Нова Книга, 2005.
3. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ : ВЦ «Київський університет», 1999.
4. Address by the President of Ukraine on the Day of Unity. (22 January 2024). Official Internet Representation of the President of Ukraine. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/privitannya-prezidenta-ukrayini-z-dnem-sobornosti-88461>
5. Do not ask Ukraine when the war will end. Ask yourself – why Putin is still able to continue it. (17 February 2024). Official Internet Representation of the President of Ukraine. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/ne-pitajte-ukrayinu-koli-zakinchitsya-vijna-pitajte-v-sebe-c-89021>
6. Munday J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. London ; New York : Routledge, 2016.
7. New Year address by President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy. (31 December 2023). Official Internet Representation of the President of Ukraine. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-88037>
8. Schäffner C. Political Discourse Analysis from the Point of View of Translation Studies. Journal of Language and Politics. 2004. Vol. 3. No. 1. P. 117–150.
9. Speech by the President of Ukraine at a joint meeting of the National Diet of Japan. (23 March 2022). Official Internet Representation of the President of Ukraine. URL: <https://japan-forward.com/read-the-full-speech-by-president-of-ukraine-volodymyr-zelenskyy-to-japans-national-diet/>
10. The White House. Briefings & Statements. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/>